

LAUSUNTO

Dnro 2596/03/2013

10.9.2013

Sisäasiainministeriö

hare@intermin.fimika.lehtonen@intermin.fi

Lausuntopyyntö SM024:00/2012

HALLITUKSEN ESITYS AMPUMARATALAIKSI SEKÄ AMPUMA-ASELAIN MUUTAMISEKSI**1. Henkilötietojen käsittelystä sääntely**

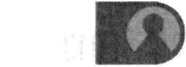
Perustuslain (731/1999) 10 § turvaa yksityisyyden suojan perusoikeutena jokaiselle. Perustuslain mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Yleinen henkilötietojen suojaa koskeva laki on henkilötietolaki. Jos erityislaissa on tarkoitus poiketa henkilötietolaissa säädetyistä velvoitteista, on säännökset otettava lakiin.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/1998 vp (ks. myös (PeVL 25/1998 vp, PeVL 14/2002 vp, PeVL 30/2005 vp, PeVL 12/2002 vp). todennut, että edellä mainitun henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin:

- * rekisteröinnin tavoite,
- * rekisteröitävien henkilötietojen sisältö,
- * niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.

Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (esim. PeVL 51/2002, poliisin henkilörekistereistä annettu laki).

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315 00181 Helsinki	Albertinkatu 25 A 3. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös katsottu, että henkilörekisterien yhdistämisestä on säädettävä laissa. Jos eri rekisterissä olevia henkilötietoja yhdistetään valvontatarkoituksessa, perustuslakivaliokunnan mukaan on tarpeen säätää yhdistämisen perusteella saatujen tietojen hävittämisaajoista samoin kuin kiellosta luovuttaa edelleen yhdistämällä saatuja tietoja (ks. esim. PeVL 14/2002 vp 30/2005 vp).

Hallintovaliokunnan, jonka toimialaan henkilötietokysymykset kuuluvat, linjanvedot henkilötietojen käsittelyn sääntelystä vastaavat perustuslakivaliokunnan edellä mainittua kantaa. Hallintovaliokunnan mukaan lain tasolla on ilmentävä ainakin perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa lausunnossa mainitut asiat.

Asetustasolla on hallintovaliokunnan kannan mukaan mahdollista antaa rekisterin tietosisältöä täydentäviä ja tarkentavia säännöksiä, kunhan lakitekstin perusteella voidaan riittävän selkeästi päätellä asetuksen tasoisen sääntelyn sisältö. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin asianmukaisena lähtökohtana pyrkimystä mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla.

Perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan edellä mainitut linjanvedot henkilörekistereiden ja henkilötietojen käsittelystä sääntelystä on otettava huomioon myös silloin kun tällaisia säännöksiä on tarkoitus sisällyttää erityislainsäädäntöön ja kun erityislainsäädännön säädöksiä ja niiden mahdollisia tarkistamistarpeita arvioidaan.

2. Esityksen arviointi

Ampuma-aselain muuttaminen

114 §. Terveystieteiden ammattihenkilön ilmoitusoikeus ja -velvollisuus.

Lääkärin ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan tarkennettavaksi. Tapaukset, joissa ilmoitus olisi tehtävä, ehdotetaan määriteltäväksi tyhjentevästi lakitasolla.

Ehdotettavan pykälän perusteella tehtyä ilmoitusta kutsuttaisiin nimellä ampuma-aseilmoitus. Ilmoitusvelvollisuus koskisi kahta tilannetta. Ensinnäkin ilmoitusvelvollisuus olisi lääkärillä silloin, kun henkilö olisi todettu oikeuspsykiatrisessa tutkimuksessa itselleen tai toiselle vaaralliseksi. Toinen tapaus olisi, kun henkilö olisi otettu tahdosta riippumattoman hoitoon mielenterveyslain (1116/1990) 8 §:n 1 momentin 2-kohdan nojalla.

Muiden kuin kahden edellä mainitun tapauksen osalta ehdotetaan lääkärille ilmoitusoikeutta salassapitosäännösten estämättä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeuden perusteet säilyisivät ennallaan. Säännös ehdotetaan sisällytettäväksi ehdotettuun 2 momenttiin. Muun terveydenhuollon ammattihenkilön kuin lääkärin ilmoitusoikeus säilyisi siis täysin ennallaan. Säännös säilyisi myös ilmoituksen sisältöä koskevalta osaltaan asiasisältöisesti ennallaan.

Tapaukset, joissa ilmoitus olisi tehtävä, ehdotetaan määriteltäviksi tyhjentävästi lakitasolla. Esitys tältä osin on henkilötietojen käsittelyn osalta kannatettava. Potilasasiakirjojen käytön osalta on kiinnitettävä huomioita siihen, että sosiaali- ja terveysministeriön potilasasiakirjoista antaman asetuksen (298/2009) mukaan (7 §) potilasasiakirjoihin tulee merkitä potilaan hyvän hoidon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset sekä laajuudeltaan riittävät tiedot. Potilasasiakirjoissa olevan tiedon käyttäminen ampuma-aseilaisissa määriteltyihin tarkoituksiin on hoitodokumentaation käyttötarkoituksesta poikkeavaa käyttöä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston toimivaltaan ei pääsääntöisesti kuulu arvioida sitä, missä määrin ampuma-aseilain mukaiset menettelyt mm. lääkärin ilmoitusvelvollisuus ovat nykyisellään tai ehdotettujen muutosten jälkeen tehokkaita ampuma-aseilaisissa säädettyjen tavoitteiden toteuttamisessa. Esityksen osalta on kuitenkin todettava, että esityksen perustelut ovat tältä osin suppeat.

Pykälään sisältyvä asetuksenantovaltuus säilyisi ennallaan. Asetuksenantovaltuuden soveltamisen osalta on otettava huomioon edellä selostetut säätämisedellytykset.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain muuttaminen

3 § Hallintoasiain tietojärjestelmä

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintoasiain tietojärjestelmään saataisiin tallettaa myös ampuma-aseilain 114 §:n perusteella tehdyn lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemä ilmoitus henkilön sopimattomuudesta aseluvanhaltijaksi (ampuma-aseilmoitus).

Ilmoituksesta olisi esityksen mukaan tarpeen tallettaa tiedot sen kohteena henkilöstä, ilmoituksen tekoajasta ja siitä, mikä on ollut ilmoituksen luokitteluperuste.

Esityksen ilmoitusten säilyttäminen niistä henkilöistä, joilla ei ole ampuma-aseilain mukaisia lupia muodostaisi poikkeuksen poliisin rekisterinpidossa. Poliisi ryhtyisi rekisteröimään arkaluonteisia terveydentilaa koskevia henkilötietoja rekisteröidyistä, joista suurimmalla osalla ei olisi mitään asiallista yhteyttä poliisiin. Rekisteröityjä olisivat pääsääntöisesti henkilöt, joilla ei ole tai jotka eivät laisinkaan hae ampuma-aseilaisissa tarkoitettuja lupia.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Tältä osin tulisi huomioon otettavaksi mm. suhteellisuusperiaatteen toteutumien henkilötietojen käsittelyssä. Asiaa tulee arvioida myös henkilötietolaissa säädettyjen tarpeellisuus- ja virheettömyys- sekä käsittelyn asiallisen perustelun vaatimusten näkökulmasta. Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta (6 §). Käsiteltävien henkilötietojen tulee olla määritellyn henkilötietojen käsittelyn kannalta tarpeellisia (9 §). Rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä.

Esitystä ei tulisi hyväksyä ilman perusteellista selvitystä siitä, että muita kuin luvanhaltijoita koskevien ilmoitusten säilyttäminen ja rekisteröiminen käytännössä merkittäväällä tavalla parantaisi aseturvallisuutta.

10 § Arkaluontoisten tietojen käsittely

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan ampuma-aseilmoitusten tietoja saisi tallettaa hallintoasiain tietojärjestelmään vain siten, että tieto ilmenisi vain henkilöä koskevaa aselupatietoa käsiteltäessä. Tieto olisi järjestelmässä piilotietona siten, että sitä ei olisi mahdollista saada sieltä ulos muutoin kuin aselupatietoa käsiteltäessä. Tieto tulisi näkyviin esimerkiksi syötettäessä henkilöä koskeva ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, valmistamiseen tai hallussa pitämiseen oikeuttavaa lupaa koskeva hakemus. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa muun muassa, että henkilö, josta on tehty ampuma-aseilmoitus, ei voisi saada ampuma-aseen hankkimislupaa ilmoituksen vastaanottamiseen liittyvän aselupatietojentarkistuksen jälkeen.

Jos ampuma-aselain 114 §:n perusteella tehdyn lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemän ilmoituksen tallentaminen hallintoasiain tietojärjestelmään hyväksytään, ovat edellä mainitut käsittelysäännöt perusteltuja ja välttämättömiä

16 § Tietojen käyttäminen muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallentamistarkoitusta vastaavaan tarkoitukseen

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lisäys, jonka mukaan ampuma-aseilmoituksen tietoja ei olisi sallittua käyttää muuhun tarkoitukseen kuin aselupatietojen käsittelyyn. Lääkärintilailmoitusvelvollisuuden tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeuden perusteella saadut tiedot sisältävät arkaluontoista tietoa henkilön terveydentilasta ja käyttäytymisestä. Tieto siitä, että poliisi voisi käyttää tällaisia tietoja muuhun käyttötarkoitukseen, olisi omiaan vaarantamaan lääkärin ja potilaan välisen luottamuksellisen hoitosuhteen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315 00181 Helsinki	Albertinkatu 25 A 3. kerros	010 366 6700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Jos ampuma-aselain 114 §:n perusteella tehdyn lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemän ilmoituksen tallentaminen hallintoasiain tietojärjestelmään hyväksytään, ovat edellä mainitut rajoituksen tietojen käyttämisestä muihin tarkoituksiin ovat välttämättömiä.

19 § Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 kohta, joka mahdollistaisi aselupatietojen luovuttamisen puolustusvoimille ja rajavartiolaitokselle henkilön virka-aseenkantamista koskevan oikeuden arvioimista varten.

Esityksestä ei käy ilmi, olisiko tarkoitus, että poliisi luovuttaisi kaikkien lupien peruutuksen kohteena olevien henkilöiden tiedot, vai ainoastaan jollain tavalla rajaisi luovutettavat tiedot koskemaan niitä henkilöitä, joilla on virka-aseen kantamiseen oikeuttava lupa.

23 § Tietojen poistaminen hallintoasiaintietojärjestelmästä.

Voimassaolevan Ampuma-aselain 114 §:n 2 momentin mukaan muita kuin ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka tässä laissa tarkoitettuna hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä.

Lain 23 §:n 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ampuma-aseilmoituksen poistamista koskeva lisäys. Ampuma-aseilmoitusta koskeva tieto tulisi poistaa kolmen vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä. Kolmen vuoden määräaika olisi esityksen mukaan pidettävä riittävänä, koska sen aikana henkilön terveydentilan ja käyttäytymisen voidaan arvioida pääsääntöisesti muuttuneen siinä määrin, ettei ilmoituksen tiedoilla voida katsoa olevan merkitystä aseluvanhakijan tai haltijan sopivuuden arvioinnissa.

Kysymyksessä olevien tietojen säilyttämistä koskevan määräajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt. Esityksen perustelut säilyttämisaajan osalta ovat suppeat, eikä niiden perusteella säilytysajan pituutta voida enempää arvioida.

Ampumaratalaki

Esitys ei sisällä säännösehdotuksia henkilötietojen käsittelystä ampumaradoilla, joten tältä osin tulee sovellettavaksi henkilötietolaki. Tietosuojavaltuutetun toimistoon on henkilötietolain voimassaoloaikana tullut käsiteltäväksi joitakin ampumaratoihin liittyviä asioita. Kysymykset ovat pääsääntöisesti koskeneet ampumaratoja ylläpitävien yhdistysten jäsenluetteloiden käsittelyä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Ylitarkastaja Heikki Huhtiniemi antaa tarvittaessa lisätietoja puh. 029 56 66749.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Heikki Huhtiniemi

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 32 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa mm. lain 7 lukuun (26-29 §) sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315 00181 Helsinki	Albertinkatu 25 A 3. kerros	010 366 6700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00